

SZATHMÁRI ISTVÁN

A trombózis

SZATHMÁRI ISTVÁN (1954) Budapest

Estefelé mentem, uram, mentem, bandukoltam, bicegtem, de azért egy kicsit ki is húztam magam, azért annyira mégsem vagyok rogyant, nem, de gyorsan elhessegettem ezt, nem volt hozzá erőm, erősen fáj a bal lábam, a fartól az ujjakig, pedig eddig ez volt a jó, az egészséges, a túlélő, igen, hiába műtöttek több mint negyven éve, hiába recsegett, ropogott éveket, mégis járt, vitt engem, uram, amikor elütött az autó, a térdem szétnyílt, akár egy nagy, rózsaszín, nedves kagyló, mikor kiteszik a tenger partjára, és a melegben, a forró nyárban, a víz nélküli létben egy utolsót sóhajt, hogy utána csak vergődjön, szenvedjen, igen, ilyen volt ez a kettévált rész, amely előtte harsan, elszántan tette a magáét, büszkén mutogatta magát, hogy a megtörténtek után vizet keressen, pontosabban virágzó létet, de csak a koszos, de itt-ott mégis fénylő, felcsillanó villamossín maradt neki, uram, ahhoz cuppant, csapódott, és éreztem a nyári éjben a fém hűsítő, pihentető gesztusát, és akaratlanul is nyomtam, nyomtam oda, hisz alig éltem, igen, mégis működött bennem minden, észleltem az autók fényeit, hallottam a fékcsikordulást, a fölöttem elmondott beszédet, az új nadrágom volt rajtam, és most tapadt hozzám fesletten, rongyosan, később anyám bevarrta, rendbe hozta, majdnem olyan lett, mint régen, mégis, akárhányszor felhúztam, égetett, mart az alig látható folt. Forró-sított, és fura érzések futkároztak, kergetőztek, szaladgáltak a lábamon, mint akkor, uram, mikor mentem, döcögtem a rendelő felé a lilaszzerű alkonyatban, a zsákom tele volt, hisz a piacról jöttem, még szaloncukor is lapult az egyik zsebben, mert édesen, illatosan akartam szólni a doktornőhöz, valahogy palástolni, tréfára venni, hogy miért vagyok itt, de a fájdalom, a rossz ütései ezt komolyan akadályozták, faltam a cukrot, de mintha uborkát ettem volna, vagy valami hasonlót, mindenféle íze volt, csak édes nem, igen. A váró tömve, meg szerettem volna mosni az arcom, de a mosdó ajtaja nem nyílt, uram, húzogattam a kilincset, nyomkodtam le-föl, odajött a biztonsági őr, fujtatott, mintha futásból érkezne, mit képzelsz, mondta, menjen a helyére, csőtörés van, és félrefordulva röhögött. És mentem a fehér, kopott székhez, mint egy megalázott, rendre utasított állat, mit mentem, döcögtem, és láttam, vannak, akik derülnek ezen, a neon összevissza égett, hol vakított, hol csak pislákkolt, uram, és mindennek ellenére ettem a cukrot, nagyon máshol szerettem volna lenni, de a fájdalom állandóan lerántott, letaszított engem, lassan megadtam magam, és akkor szólítottak, igen, amit elsőnek észrevettem az orvosi szobában, az egy kórházi ágy volt, lepedővel befedve, a végében műanyag takaró, többször is jártam itt, igen, de eddig ezt sohase láttam, ezek készültek, gondoltam szorongva, a doktornő fürkészve nézett, az asszisztens elhúzta a száját, a szomszéd szobából durva szavak jutottak el hozzánk, majd utána valaki sírt, le kellett feküdnöm az ágyra, de előbb a nadrágot lehúzni, a cukorra, a szaloncukorra gondoltam, vajon édes lesz-e minden, ami majd velem történik, újból beszélgetés szűrődött át a vékony falon, felismertem az akcentust, az orvos akcentusát, egyszer rá is kérdeztem, de a doktornő magára értette, budai lány vagyok, kérem, kérte ki magának, és megvetően nézett rám. Nyögtem, nyöngögettem a fájdalmat az ágyon, de a java azért bennem maradt, egészen fönt egy kis ablak is volt az orvosi szobában, de olyan, mintha befalazták vol-

KECSKÉS PÉTER, Tér-Kép, 1991

na, fölöttem krémszínű fényt okádott hangosan a lámpa, akárha műtőben lennék, sürgölődő, eltakart, befáslizott arcú orvosok között, akik vágnak, kaszabolnak, fűrészelnek hosszú órákon át, és újból eszembe jutott a kagyló, egyes nyelvekben ez a vagina metaforája, azokban, amelyeknek tengerük van, amelyeknek kék víz csapdossa partjait, és fehér sirályok röpdösnek látszólag ösze-szevissza.

Gyerekkoromban az Adria szikláin egy fiatal lány megette a napra kitett és ezután kinyíló kagyló piciny nyelvét, és én még akkor nem tudtam, tudhatam, neki is kagylója van, csak később, jóval később döbrentem rá, igen, és vágytam rá nagyon, mindennap azon a strandon szerettem volna lenni, ahol ez a tengeri gyümölcs szemérmesen megadta magát, hogy utána sohase csukódjon össze. Nevetve rágtam ott előttünk, élvezte a megrökönyödést, sütött a nap a szemébe, elégedetten hunyorgott, majd elment, sohase pótolható üresség maradt a szívemben utána.

A doktornő erős kezeit éreztem magamon, már-már kérges ujjait futatta meg rajtam, a fájós lábamon, akárha valami indulót zongorázna, igen, hisz budai lány vagyok, csengett bennem vissza újból, és a megint utat törő akcentus is idegesített nagyon, mintha nyelvórán lennénk és csiszolnánk a nyelvet, mindig is utáltam a nyelvi laboratóriumokat, úgy éreztem, semmi közük ehhez a finom, cizellált, örökké változó dologhoz, sterillé akarják tenni, kivenni belőle a lelket, a lüktetést, gyalulják, kigyalulják a szálkát, hogy sima legyen, akár a jég. Ukrajnából jött, árulta el múltkor a doktornő, mind jobban belejött a gyömöszölésbe, a dagonyázásba, majd levette a szemüvegét, jelentőségteljesen rám nézett, elképzelhető, hogy trombózisa van, motyogta, de a végén már határozottá vált a hangja, még mindig a nyelvi laboratóriumra gondoltam, csak lassan eszméltem föl ebből a szortyogó akváriumból, mim van, próbáltam húzni, elodázni az időt, semlegessé, megszűntté tenni, trombózisa, mondta, és a befalazott ablak felé nézett, de lehet, hogy mégsem, ki kell zárni vagy be kell csukni ezt a lehetőséget, és már mosta is a kezét az enyhe vízsugár alatt.

Nem értem, mondtam, és mintha az ágyhoz szegeztek volna, dermedten feküdtem, maradtam, a fejem fölött lévő lámpa zúgása szinte elviselhetetlenné vált, felkelhet, mondta a doktornő, de mintha nem is nekem beszélne, nyögni kezdtem, kinyögni, hát mi is az, igen, megvetően nézett rám a sápító fényben, hát ebben a korban már illene tudni, mondta csak úgy félvállról, akárha töröket döftek volna belém, a lábam csak most fáj igazán, kórházba kell mennie, folytatta, mikor, most, felelte keményen és megismételte jó párszor, azt nem lehet, ébredtem fel, és valahogy talpra álltam.

Ahogy gondolja, és újból a befalazott ablak felé nézett.

Másnap reggel a kórház portájánál álltam. Érdeklődtem, merre, hova is menjek, huzatos volt a kapualj, erős, hideg szél fújt, egy óvatlan pillanatban kitépte a kezemből a lobogtatott beutalót, vitte, forgatta, repítette a papírt mind messzebb tőlem, bár minden bajom is így tűnne el, futott át az agyamon, egy fiatal nővér hozta vissza, és éreztem, észleltem, nagyon szégyeltem magam. Mosolygott, a szeme csillogott, fehér köpenyén sötétkék plédféle, tessék, mondta kedvesen, és akkor arra gondoltam, milyen igazságtalan az élet, sohase jutott volna eszembe, hogy ilyen helyzetbe hozhat engem, láttam magamat kívülről, megfáradt, vén, öreg ember, a fel-felerősödő szél cibálja, ráncigálja hosszú, fehér haját, a portárs a fülkében épp a tökeit markolászta, majd hirtelen befordult egy szirénázó mentőkocsi.

Felfedezőútra indultam, kerestem az osztályt, ahol majd kezelésbe vesznek, fölvesznek, letesznek, kiterítenek, tolnak, zárnak, elzárnak, igen, még kapaszkodtam a kinti képbe, a mocskos betonba, a terebélyes fákba, a kocka égbe az udvar fölött, hogy utána végleg elnyeljen a kórház összes reménytelensége.

Vitt a lift odabenn, le-fel, szinte táltosan, fura emberek utaztak velem, klórszag volt, majd aceton, egy idős főszer röhögött, egy másik csendesen sírdogált, a harmadikon beszállt egy pirospozsgás férfi, kezében rózsaszín lábprotézissel, helyes kis cipő domborodott rajta, nem lehetett nem észrevenni, uram, és eszembe jutott egy történet, amikor a koporsóban fekvő halottaknak készült rafinált papírcipőt hoztak forgalomba márkás cipőboltokban, és próbálni lehetett őket, bejáratni ott a csillogó, villogó üzletben, nézni, tapintani a padlóra helyezett tükrök előtt, és senki se tudta, hogy ez a másvilágba való belépő az ottani első bála, csak később, amikor az utcán a hóban, a nedves járdán szétmállott csendesen.

És nem hallatszódott éteri csengettyűk hangja.

És apelláta sem volt, uram.

Kiszálltam a liftből. Ezüstszerű valamivel bevont hatalmas csövek, vezetékek futottak, tekeregtek a fejem fölött. Alacsony volt a helyiség, a sarokban meszes hordók, kunkorodó vasdarabok, szinte elbódított a hőség, ez azért mégse, gondoltam, nem lehet igazából az én helyem, majd végül megtaláltam az osztályt, ültem a várakozóban egy csontszínű padon, fehér köpenyes fiatal nők és férfiak fontoskodtak a folyosón, később tudtam meg, ők az orvosok, szakemberek, egy-egy pillantást vetettek felém, de úgy, mintha nem is arra néznének, uram, mintha csak eltévedt volna a tekintetük, a világosra bemázolt, mattolt ablaküvegen halványan szűrődött be a fény, ha felálltam, a világ összes nyila szűrődött a lábamba, már-már jólesett áldozatnak, mártírnak lenni, legalábbis így gondoltam én, kiszégezve, kikötve valami fura lemezre, amit most ez a tejfehér világosság vett körül, szenvedjél, mondtam magamnak, ha már muszáj, igen, találd meg a módját, az örömét, bizonyára ez is van a halálnak, az agóniának, hisz kórházban voltam, uram, ahol minden, de minden erről szólt. Nyomat sem láttam a vigasznak, a menekülésnek, a falakon mindent tiltó cetlik, szabályok, törvények lógtak, figyelmeztetések, ha erőm lett volna, még arra is ráfutok, nevetni, mosolyogni itt nem szabad.

Jött egy szakállas fehérköpenyes, ott, a folyosón kérdezett. Zavaros szeme volt, nem illett fiatal arcához, tájszólásban beszélt, de nem tűnt vidékinek, valahogy kétkedve kezelt, mintha csak a hecc kedvéért volnék itt, igen, úgy szórakozásból, talán csak azért, hogy bosszantsam őt.

És már-már elhitette velem. Szinte röstelltem, hogy itt vagyok. Egy apró szobába vezetett be végre. Az ágyra mutatott, ő egy darabig várt az ablaknál, nézett ki a szürke, szeles időbe, a nagyság látszatát meg kell adni persze, gondoltam fekve, de már semmi sem érdekelt, semmi, majd odajött, nyomkodta a lábam, mint egészen fiatal az időset, ez annyira benne volt, uram, tapogatta, néha kérdezett valamit, zúgott a fejem, mintha benne fújna az a ronda szél.

Utána újból a folyosón, a padon. Hol egyedül, hol másokkal együtt.

Előző éjszaka alig aludtam. Elképzelttem magam rövidnadrágos pizzamában a vaságyon kacsákkal körülvéve. Van tapasztalatom, rutinom ebben. A nővérek vihognak a nyitott ajtóban, hogy kivel mi történt a hétvégén, kinek hányszor rúgott be az ura, vagy ha szabad volt, ki nyúlt a szoknyája alá. Azért annyira még sosem voltam beteg, hogy ne vegyem észre a nővérek bugyiját a köpeny alatt. Valahogy az mindig átlátszott. Igen. Ha sokáig tartózkodtam a kórházban, a többi beteggel fogadtunk, ma melyik lesz a soros az ügyeletesen. Úgy hét-nyolcból állt a komplett, legalábbis a mi számunkra, uram.

Elbambultam ottan. Arra eszméltem fel, hogy a szakállas megrázza a vállam. Rendben, mondta, trombózis nincs, ezt mutatja a vérkép is, igen, mert hát abban a kis szobában meg is csapoltak engem, egy középkorú férfi aszisztens szurkálgatott elszántan, az arca fáradt volt, de azért megpróbált kedvesnek vagy inkább megértőnek látszani, nem minden érték jó, de az egy

másik történet, folytatta az orvos, és akkor arra gondoltam, tegnap este, mikor hazadöcögtem a doktornőtől, első dolgom az volt, hogy üveget bontsak, kellett, kellett az oázis, uram, a tudat, hogy más világ is van, igen, csak úgy öntöttem magamba a nedűt, szinte örök szomjúsággal nyeltem, hogy aztán másnap reggel spicceljen ki belőlem a fáradt arcúnak, aki mindkét karomat igénybe vette, bizonyára biztosra ment, igen, és láttam a szakállas szemében a leplezetlen megvetést.

Mehettem, de a fájdalom maradt.

A koszos utcák egyáltalán nem voltak barátságosak. Óriási fáradtság telepedett rám. Legszívesebben lefeküdtem volna a járda szélére. Vonszolódtam, a közeli épület egyik ablaka nyitva volt, egy kamaszkorú gyerek utánam kiabált, és én nagyon, de nagyon nem akartam meghallani, vajon mit is mondhatott nekem.

